

4. Федулова Л. Теорія і практика формування інноваційних стратегій корпоративних структур: монографія. Хмельницький: ХНУ, 2009. 239 с.
5. Черкасов В.В. Проблемы риска в управленческой деятельности : монография 2-е изд., перераб. и допол. М.: Рефл-бук, К.: Ваклер, 2002. 320 с.

References:

1. Amitan, V.N. "Economic and technological orientations of innovation transformation of economy of Ukraine and regions." *Upravlinnya region ta pidpryemstva. Seriya "Ekonomika"* 4 (29) (2003): 6-15. Print.
2. Umanets, T. "Information and analytical base of regional management: the current state and prospects of development. *Ekonomika Ukrainy* 8 (2007): 39-45. Print.
3. Lebedeva, E.O. "Information provision of customs clearance of goods and vehicles: studying the experience of foreign countries." *Mytna sprava* 6 (96) (2014): 48-53. Print.
4. Fedulova, L. *Theory and practice of formation of innovative strategies of corporate structures [Teoriya i praktika formuvannya innovatsiynyh strategij korporatyvnyh struktur]*. Khmelnytsky: KhNU, 2009. Print.
5. Cherkasov, V.V. *Problems of risk in management activities [Problemy riska v upravlencheskoj deuatelnosti]*. Kyiv: Vakler, 2002. Print.

DOI: 10.5281/zenodo.3233363
УДК 351.77:614.2:338.5](477)

Карлаш В. В., здобувач ННВЦ НУЦЗУ, м. Харків

Karlash Viktoria, applicant of the National University of Civil Defense of Ukraine, Educational, Scientific and Production Center of the National University of Civil Defense of Ukraine, Kharkiv

РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНИМИ ЗАКУПІВЛЯМИ В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

REGULATION OF STATE PURCHASES IN THE HEALTH SYSTEM OF UKRAINE

У статті вивчаються можливості державних закупівель як інструменту інновацій в медицині. Автор розкриває основні проблеми використання державних закупівель в українській практиці. Крім того, визначаються особливості державних закупівель в сфері охорони здоров'я, які дозволяють їм стати інструментом

інновації.

Ключові слова: інновації, державні закупівлі, охорона здоров'я, закупівельні процедури, технології охорони здоров'я.

The article explores the possibilities of public procurement as an innovation tool in medicine. The author reveals the main problems of using public procurement in Ukrainian practice. In addition, the peculiarities of public procurement in the field of health are defined, which allow them to become an innovation tool.

Keywords: innovations, government procurement, healthcare, procurement procedures, health technology.

Постановка проблеми. Серед важливих умов, які необхідні для створення благополучного життя в державі, на першому плані знаходиться стан здоров'я населення. Не менш значущим моментом при цьому є те, що інвестиції у людський капітал, разом з можливістю їх впливу на економічний розвиток будь-якої країни, виступають високо прибутковими та обумовлюються об'єктивною необхідністю.

Останнім часом світова статистика демонструє зростання медичних витрат, які визначаються як демографічними зрушеннями, так і постійно зростаючою вартістю нових технологій. У зв'язку з цим у багатьох системах охорони здоров'я з'явилася реальна необхідність стримувати свої витрати. Тому формування якісної системи державних закупівель, яка буде орієнтуватися на результати лікування, на наш погляд, зможе виступити ефективним інструментом розвитку охорони здоров'я України в умовах, що склалися з причинами дефіциту фінансування.

Багато економічно розвинених країн, в тому числі й Україна, характеризуються тим, що держава та громадський сектор виступають найбільшими замовниками медичної галузі. Поліпшення ж закупівельних процедур в світі останнім часом робить сильний вплив на скорочення шляху ефективних інноваційних рішень до пацієнта, тому якщо не використовувати й не інтегрувати позитивний міжнародний досвід, то існує серйозний ризик пригальмувати можливий розвиток в нашій країні медичних технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання, пов'язані з системою охорони здоров'я, а також особливостями проведення закупівель в цій сфері вивчаються багатьма сучасними дослідниками, серед яких ми можемо виділити А. Олефір, І. Гладиліну, І. Васильєву, С. Сергееву та інших. У своїх дослідженнях А. Олефір вказує, що досягнення, які були здійснені в Україні в останні роки, не дозволяють виключити усі проблеми в системі охорони здоров'я, які потребують вирішення завдань, спрямованих на поліпшення здоров'я населення й надання доступної та якісної допомоги усім категоріям громадян, незважаючи на їх соціальне становище [5]. При цьому, на думку Ю.С. Долиновського, серед найбільш важливих проблем в охороні здоров'я сьогодні слід вважати питання управління закупівлями [2].

Постановка завдання. З огляду на процес реформування в системі охорони здоров'я, а також сучасний стан та особливості розвитку вітчизняної системи охорони здоров'я в Україні, ми ставимо за мету визначити проблемні питання здійснення державного регулювання закупівель у медичній сфері.

Виклад основного матеріалу. Слід зауважити, що наша держава є фінансовим джерелом організації системи охорони здоров'я, в тому числі й закупівель. Примітно, що в більшості економічно розвинених країн спостерігається подібний підхід фінансування охорони здоров'я. Наприклад, в країнах Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), державний сектор відповідає за забезпечення близько трьох четвертих всього обсягу фінансування системи охорони здоров'я, а в таких країнах як Данія, Великобританія та Швеція, бюджети всіх рівнів передбачають до 80% витрат на охорону здоров'я населення [4].

В останні роки у Великобританії, Іспанії, Канаді, Нідерландах та інших країнах, в яких громадський сектор виступає головним закупником продуктів і послуг для сфери охорони здоров'я, змінився підхід до медичних та фармацевтичних постачань. Змінюючи постачання, які ґрунтується лише на підрахунку витрат, здійснюється підхід що має орієнтацію на результати лікування. Здається, що такий підхід є єдиною можливістю зберегти фінансову стійкість системи охорони здоров'я та впоратися з попитом, що збільшується на обсяг та якість [3].

Щодо України, то, з одного боку, можна побачити велике прагнення до розвитку інновацій, однак з іншого боку – існують певні структурні бар'єри, що уповільнюють використання підходів, які можуть дозволити поліпшити результати лікування пацієнтів.

Окрім цього, сьогодні є необхідність побудови конструктивного діалогу між державою та індустрією для успішного розвитку інноваційної складової в медицині. Так, розуміння механізмів державних закупівель високотехнологічних медичних виробів дає можливість для інноваційних компаній з великою ефективністю планувати й здійснювати свою дослідницьку активність, інвестуючи в створення нових технологій в державному секторі охорони здоров'я.

На сьогоднішній день багато країн світу, так само як і Україна, стикаються з проблемою неефективного проведення державних закупівель в сфері охорони здоров'я. Притому, що корупційна складова не єдина причина існуючих проблем. Серед інших причин ми можемо назвати недосконалість самої процедури проведення державних закупівель, недоліки законодавчої бази, що регулює такі питання. Крім цього проблеми можуть з'являтися при взаємодії державних органів та контрагентів, оскільки в процесі розміщення державного замовлення можуть брати участь організації, що направляють свою діяльність на незаконне виконання укладеного державного контракту.

Починаючи з 2015 року в Україні протікає реформування системи

державних закупівель, ґрунтуючись на Законі України №269-VIII, який передбачає, що здійснення централізованих закупівель для медичних закладів проводиться спеціалізованими міжнародними організаціями. Практика показує, що здійснення закупівель в системі охорони здоров'я за допомогою міжнародних організацій має безліч позитивних моментів, незважаючи на існуючі питання, які вимагають деякого доопрацювання. Так, серед позитивних моментів ми називаємо можливість здійснення закупівель безпосередньо у зарубіжних виробників, що дозволяє знизити частину навантаження з Міністерства охорони здоров'я України та звільнити його ресурси. Такі ресурси притому можуть направлятися на здійснення інших значущих функцій забезпечення якісним медичним обслуговуванням населення держави.

Серед недоробок можна назвати ряд питань, які пов'язані зі своєчасним укладенням відповідних угод з міжнародними організаціями, налагодженням конструктивного співробітництва між Міністерством охорони здоров'я України та міжнародними організаціями. Найбільш проблемне місце в такій системі здійснення закупівель бачиться в значних термінах поставок, а також необхідності зміни до підходів формування номенклатури для закупівлі. Відзначимо, що для українських компаній у створенні нових продуктів та виведенні їх на вітчизняний ринок необхідні певні стимули. Серед таких стимулів можна виділити цільові програми, локалізацію виробництва й довгострокові державні контракти.

Далі, одним з ключових інструментів задля проведення в сфері охорони здоров'я закупівель, які дозволить вийти на новий рівень, викривується функціонально-вартісний аналіз, що враховує співвідношення витрат й вигоди, продукцію та її оцінку, а також ланцюжок поставок. Головним завданням такого аналізу має бути задоволення потреб населення та самих медичних закладів [1].

Орієнтуючись на досвід зарубіжжя, можна з упевненістю сказати, що роль закупівель в підтримці інновацій системи охорони здоров'я дуже важлива. При цьому необхідно, щоб одним із засобів стимулювання інновацій виступала тендерна політика, що дозволить поліпшити результати лікування пацієнтів і створити вартість в системі охорони здоров'я. Однак найважливіше, що критерії, які використовуються в рамках тендеру, повинні орієнтуватися в першу чергу на переваги, що забезпечують найбільш ефективні результати лікування пацієнтів.

Відзначимо, що інновації – один з ключових елементів, який сприяє розвитку систем охорони здоров'я в усіх країнах. Динамічна екосистема інновацій забезпечує розвиток нових технологій та приплив інвестицій, дозволяючи задовольняти потреби в медичному обслуговуванні та, разом з тим, стимулювати зростання медичної галузі. Тендерна система - це надзвичайно важлива частина екосистеми, необхідна для стимулювання інноваційного розвитку та поліпшення результатів лікування. Важливо відзначити, що інноваційні методи адміністрування закупівель можуть допомогти прис-

корити розвиток технологічних інновацій. Йдеться, перш за все, про багатокомпонентні інтегровані рішення для лікарень, коли лікувальні установи закупають не окремі продукти та системи, а комплексні послуги з проведення тих чи інших високотехнологічних процедур.

Слід зазначити найбільш проблемні питання в системі державних закупівель в сфері охорони здоров'я. На сьогоднішній день зустрічається багато порушень положень закону про проведення таких закупів в процесі проведення аукціонів та конкурсів. Серед таких порушень можна назвати наступні:

- формування лотів під конкретного постачальника;
- вказівка торгового найменування лікарського препарату замість міжнародної непатентованої назви;
- вказівка великого переліку лікарських засобів в одній конкурсній заявці, що призводять до неможливості для окремих виробників подавати заявки на участь.

Серед важливих проблем слід відзначити так само труднощі та витрати в сучасній закупівельній діяльності, враховуючи її регламентовані процедури, які пов'язані з витратою великої кількості часу.

Ще одна проблема полягає в необхідності наявності кваліфікованих фахівців для медичної установи з метою забезпечення технологічних процесів. Такі фахівці повинні пройти спеціальну підготовку здійснення закупівельної діяльності. А наявний перелік посад для працівників охорони здоров'я не включає таких фахівців в штат. Тим самим знижується рівень можливості вирішити проблеми закупівель окремими закладами охорони здоров'я різного профілю. Дана проблема викликає необхідність медичним організаціям самостійно здійснювати організаційну систему ресурсного забезпечення.

Разом з цим, сьогодні на ринку вітчизняної охорони здоров'я ми бачимо переважання товарів зарубіжного виробництва та високу конкурентоспроможність зарубіжної продукції. Для того, щоб вітчизняний виробник зміг зайняти лідируючі позиції важливо проводити грамотну політику. А перспектива розвитку та удосконалення медичної промисловості на даний момент залежить від можливості захисту вітчизняних підприємств медичної промисловості й забезпечення фінансування виробництв з метою виходу на внутрішній і зовнішній ринок з високоякісної та конкурентоспроможною продукцією. Тим самим, для вирішення зазначених проблем важливо визначити чіткі напрямки регулювання державними закупівлями, які будуть забезпечувати розвиток ринку медичних послуг, наявність якісної та доступної медицини і розвиток економіки в цілому.

Висновки. Таким чином, державні закупівлі сприятимуть впровадженню інновацій в медицині тільки якщо критерієм вибору стане орієнтація на довгострокові результати лікування. При цьому довгострокові контракти з умовою локалізації високотехнологічних виробництв й закупівля товарів і послуг за критеріями ефективності повинні прийти на зміну аукціон-

ної моделі.

При цьому в даний час ми знаходимося в стадії серйозного оновлення всієї системи закупівель, руху до контрактної системі. Ця робота ведеться на державному рівні із залученням регіонів, бізнес-спільноти, громадськості.

Перспективою дослідження має стати визначення напрямів за рішенням розглянутих проблем регулювання державними закупівлями, від успішного виконання яких залежить рівень забезпечення якісної медичної продукцією населення нашої країни.

Список використаних джерел:

1. Андреева А. Мировой опыт закупок. *Бюджет*. 2016. № 10. С. 12-21.
2. Доліновський Ю. С. Особливості проведення публічних закупівель товарів, робіт і послуг у сфері охорони здоров'я. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: *Юридичні*. 2016. № 850. С. 500–506.
3. Гасаналиева А. Ш. Проблемы контрактной системы в сфере закупок для обеспечения государственных и муниципальных нужд. *Молодой ученый*. 2016. № 2. С. 671-673.
4. Гладилина И.П., Васильева И.А., Сергеева С.А. Инновационные подходы к управлению в контрактной системе закупок товаров, работ, услуг для обеспечения государственных и муниципальных нужд. *Инновации и инвестиции*. 2014. № 3. С. 70-77.
5. Олефір А.О. Господарсько-правове забезпечення державних закупівель у сфері охорони здоров'я: теоретичні та практичні аспекти: монографія. Харків: Юрайт, 2012. 456 с.

References:

1. Andreeva, A. "World procurement experience [Mirovoj opyt zakupok]." *Budget* 10 (2016): 12-21. Print.
2. Dolinovsky, Yu. S. "Features of Public Procurement of Goods, Works and Services in the Healthcare [Osoblivosti provedennya publichnih zakupivel tovariv, robit i poslug u sferi ohoroni zdorov'ya]." *Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic"*. Series: *Laws: a collection of scientific works* 850. (2016): 500-506. Print.
3. Hasanaliyeva, A. Sh. "Problems of the contract system in the field of procurement for meeting state and municipal needs [Problemy kontraktojnij sistemy v sferе zakupok dlya obespecheniya gosudarstvennyh i municipalnyh nuzhd]." *Young Scholar* 2. (2016): 671-673. Print.
4. Gladilina, I.P., Vasilyeva, I.A. and Sergeeva, S.A. "Innovative approaches to management in the contract system of procurement of goods, works, services for state and municipal need [Innovacionnye podhody k upravleniyu v kontraktojnij sisteme zakupok tovarov, rabot, uslug dlya obespecheniya gosudarstvennyh i municipalnyh nuzhd]." *Innovations and investments* 3. (2014): 70-77. Print.
5. Olefir, A.O. *Economic and legal provision of public procurement in the field of health care: theoretical and practical aspects: monograph [Gospodarsko-pravove zabezpechennya derzhavnih zakupivel u sferi ohoroni zdorov'ya: teoretichni ta praktichni aspekti: monografiya]*. Kharkiv: Yurayt, 2012. Print.